Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys ry
PL 3000
90014 Oulun yliopisto

Oulun Kaupunki
kirjaamo@ouka.fi

8.10.2026

Viite: OUKA/9774/10.02.02/2022

Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellisen yhdistyksen (PPLY) lausunto Mustasuon tuulivoima-alueen osayleiskaavan luonnoksesta

Tuulivoima on sijoituskysymys: tuulivoimala-alueet on valittava huolellisesti ja tuulivoimaa rakennettava vain linnustollisesti vähäarvoisille alueille. **Tuulivoimaloita ei pidä rakentaa** linnustonsuojelun kannalta tärkeille alueille ja niiden lähiympäristöön, missä on huomioitava riittävät suojavyöhykkeet. Alueita, jotka on erityisesti huomioitava tuulivoiman suunnittelussa ja joille tuulivoimaa ei pidä rakentaa ovat BirdLifen julkaiseman linjauksen mukaan mm. suurikokoisten lintujen päämuuttoreittien ja ruokailulentojen keskittymisalueet (https://www.birdlife.fi/suojelu/oma-ymparistomme/tuulivoima/)

Mustasuon tuulivoima-alue sijoittuisi paikallisesti huomattavan tärkeälle erämaista rauhaa vaativien lintujen pesimäalueelle ja myös maakunnallisesti ja valtakunnallisesti merkittävän lintualueen kupeeseen, jolloin monenlaisia haittavaikutuksia syntyisi väistämättä. Aivan kaavaluonnosalueessa kiinni kaakon suunnalla on Hillikkosuon Natura-alue.

Kaava-alueella asuu eri arvioiden mukaan noin 15 valtakunnallisesti uhanalaista ja 5-6 alueellisesti uhanalaista lintulajia. Sen lisäksi siellä elää joukko silmälläpidettäviä tai Euroopan Unionin lintudirektiivin lajeja sekä Suomen kansainvälisiä vastuulajeja. Alueella asuvista erittäin uhanalaisen statuksen lajeista suurikokoisia ja törmäyksille alttiita ovat ainakin mehiläishaukka ja huuhkaja, vaarantuneita taigametsähanhi, sinisuohaukka ja maakotka. (birdlife.fi, tiira.fi).

Maakotka on erityisesti suojeltava laji ja sen suotuisa suojelutaso ei kestä uusia reviirimenetyksiä. Useat mahdolliset sopivat reviirit alkavat täyttyä tuulivoimalla ja riskit uusin maakotkakuolemiin kasvavat. Vaalassa Metsälamminkankaalla on v. 2024 maakotka menehtynyt törmättyään tuulivoimalan siipiin, vaikka voimaloiden rakentamisessa noudatettiin 2 km suojaetäisyyttä pesälle. Sen sijaan siellä ei noudatettu tunnetun laajemman reviirin vaatimia suojaetäisyyksiä. Maakotkan elinympäristöä ovat pääasiassa soihin rajoittuvat laaja-alaiset erämaametsät ja se vaatii reviirikseen laajan alueen – **maakotkan reviirit ovat kooltaan noin 100–400 neliökilometriä** (Tikkanen ym. 2018)

Mustasuon hankealueen lähialueilla pesivien kolmen maakotkaparin laaja reviiri saalistusalueineen ulottuu kaava-alueelle. Maakotkien ylilentoja haaskoille on havaittu myös talvella: alueen kahden eri reviirin maakotkilta on kuvaajien varmistamia haaskahavaintoja.

Paikkalinnuista etenkin **metsäkanalinnut** lentävät alhaalla ja niiden törmäykset tuulimyllyjen runkoihin ovat tavallisia siellä, missä niitä vielä on. **Petolinnuista** maakotkan lisäksi mehiläis-, sinisuo- ja kanahaukka tekevät soidinlentojaan törmäyskorkeudella, sama pätee moneen muuhunkin pesivään petolintuun. Lisäksi muutto- ja saalistuslennoillaan maakotka kaartelee ja tähystelee usein korkealla termiikeissä.

Alueella pesivistä kololinnuista käenpiika ja pohjantikka ilmentävät vanhojen kelopuiden runsautta. Varpuslinnuista vanhoissa metsissä ja lahopuiden koloissa pesivät hömö- ja töyhtötiainen ovat yllättävän runsaita ja pesivät ympäri hankealuetta. Em. lajit kertovat metsäluonnon säilymisestä näille vaateliaille lajeille sopivana. Erittäin uhanalaisen (EN) hömötiaisen pesimäympäristöä ei saa hävittää, kuten ei muidenkaan saman statuksen lajien.

Kuukkeli on Pohjois-Pohjanmaalla alueellisesti uhanalainen laji (RT). Siitä on kahdesta parista tuoreet havainnot hankealueelta Varesselästä keväältä 2026 (tiira.fi). Kuukkelin ja uhanalaisten metsätiaisten esiintyminen kertoo alueen monipuolisista luontoarvoista ja erämaaluonteesta. Alueellisesti uhanalainen ja vaatelias jänkäkurppa ilmentää sopivan laajaa ja avointa suoympäristöä.

Paikalliset maankuulut lintukuvaajat Hanhelan veljekset ovat tehneet seurantaa Mustasuon hankealueella yli 53 vuoden ajan aktiivisesti luontokuvaustyön ohella. Heidän havaintojen mukaan hankealueen yli muuttaa pohjois-luoteeseen ja runsaasti etenkin idän-koillisen suuntaan Vienanmerelle ja tundralle pesimään meneviä lintuja, esim. useita harmaahanhilajeja, kurkia, laulujoutsenia, vesilintuja ja päiväpetolintuja, kuten merikotkia, piekanoja, kalasääskiä, maa- ja merikotkia, muuttohaukkoja jne. Yhteismäärät ovat **tuhansia lintuja yhden kevätmuuton aikana**. Muuttavista lajeista useat ovat alttiita tuulivoiman häiriövaikutuksille.

Mustasuo-Tynnyrikorven tuulivoimapuiston YVA-selostuksen linnustoselvitys ja sen pohjalta arvioidut tuulivoimapuiston ja sähkönsiirtoreittien mahdolliset vaikutukset linnustoon osoittavat, että pelkästään Mustasuon tuulivoima-alue on linnustoltaan hyvin monipuolinen ja sen monimuotoisuusarvot ovat suuret. Selvityksessä on tunnistettu 10 linnustollisesti tärkeää aluetta, pääosin soita. Näistä neljä, **Saarisuo, Vuorisuo, Kärppäsuo ja Varessuo-Hillikkosuo-Kuusikkomaa** sijoittuvat Mustasuon tuulivoima-alueelle. (Avescapes, Tynnyrikorpi-Mustasuon linnustoselvitykset, 2023). Lisäksi alueen metsissä on selvityksessä todettu huomattavia linnustoarvoja: niissä pesivät useimmat alueen pöllöt, haukat, samoin metso ja teeri.

Linnustotieto olisi täydentynyt, jos em. selvityksen tekijät olisivat olleet yhteydessä Pohjois-Pohjanmaan lintutieteelliseen yhdistykseen, jolla on hallussa myös alueen Tiira-lintutietopalvelun tavallisilta käyttäjiltä salatut havainnot. Em. selvityksestä puuttuvat alueella pesivistä ainakin huuhkaja (EN), muuttohaukka (VU), kuukkeli (RT) ja viirupöllö.

Hankkeen linnustoselvityksen tekijät löysivät yhden vuoden aikana tehdyissä selvityksissä hankealueelta pesivänä 87 lajia, joista erittäin uhanalaisia (EN) 4, vaarantuneita (VU) 11, alueellisesti uhanalaisia (RT) 4 ja silmälläpidettäviä 13. Lisäksi EU:n lintudirektiivin lajeja alueella pesii 18, Suomen kansainvälisiä vastuulajeja 18. Pelkästään nämä luvut kertovat alueen linnustollisesta arvosta, ja tähän tulevat salassa pidettävät lajit ja monet muut päälle. Mustasuon kaava-alueelta löytyvien Tiira-aineistojen perusteella hankealueella pesii tai pitää reviiriään punaisen kirjan lajeja seuraavasti käytännössä sama määrä:
(EN) 4 lajia, (VU) 11 lajia, (RT) 5-6 lajia, (NT) 14 lajia.

Mustasuon hankealueella pesiviä uhanalaisia tai suojelullisesti tärkeitä lajeja:

ERITTÄIN UHANALAINEN (EN)

Huuhkaja pitää reviiriään Mustasuon hankealueen reunalla Alavuoton kylän pohjoispuolella. Lisäksi tuore havainto maaliskuulta 2026 Saarisuon pellon reunalta. (tiira.fi)

Mehiläishaukat lentäneet soidinlentoa hankealueella, jossa myös kuvattu pesä, 2 poikasta. Nähty kaksi emoa ja poikanen lentävän hankealueen eteläreunalla 2024 kesällä, kesäkuussa 2026 alueen pohjoisrajalla kaarteli 3 mehiläishaukkaa (tiira.fi).

Tervapääskyt hakevat hyönteisravintoa Vuorisuon ja Varessuon allikoilta. Pesivät luonnonkoloissa hankealueella. (tiira.fi, Avescapes)

Hömötiainen pesii useassa paikassa hankealueella. (tiira.fi)

VAARANTUNEET (VU)

Taigametsähanhi pesii ainakin kolmen parin voimin hankealueella. (tiira.fi)

Pyy ja **riekko** pesivät hankealueella useissa eri paikoissa, pyyllä 6 ja riekolla 12 reviiriä. (Avescapes)

Sinisuohaukka pesii kahden eri suon alueella. (tiira.fi)

Maakotkat saalistavat säännöllisesti hankealueella. Mustasuon tuulivoimahanke sijoittuu kahdelle, ellei jopa kolmelle maakotkareviirille, joskin pesäpaikat ovat hankealueen rajan takana. Törmäysriski ja tuulivoimaloiden karkottava vaikutus on silti liian suuri myös Mustasuon puolella. Lintukuvaajat ovat taltioineet myös parittelukuvan rengastetusta kotkasta parinsa kanssa hankealueen reunalta. Maakotkat liikkuvan hankealueen sisällä

toistuvasti, jopa ympäri vuoden, osin alueella olevien säännöllisten luvallisten haaskojen ansiosta. Tälle hankealueelle ovat kotkakuvaajat piirtäneet maakotkien talviruokintapaikoille lentoreittikartan, josta näkee miten maakotkat lentävät hankealueen yli toistuvasti. Maakotka ei valitettavasti tiedä, että sen kuuluisi pysyä reviirin ydinalueella ja että 2 km pesän ulkopuolella voi tulevaisuudessa olla sille vaarallisia tuulivoimaloita.

Muuttohaukka on pesinyt vuosia hankealueen reunalla keskeisellä paikalla. (tiira.fi ym.) Metsähallituksella on ollut monta vuotta pesäpaikka heidän rekisterissä.

Harmaalokki pesii tuulipuistoalueen etelärajalla Varessuolla. (tiira.fi)

Varpuspöllö kuultu 2024 reviiriääntelyä hankealueen eteläreunalta. (tiira.fi)

Koskikara talvehtii Korpisenojalla, Pallo-ojalla, Kusiojalla ja Sorsuanojalla. (ei lasketa reviirilinnuksi)

Töyhtötiainen pesii hankealueilla useissa eri paikoissa.

Haarapääskyt ruokailevat pesimäaikana hankealueen Vuorisuolla, Joutensuolla, Kärppäsuolla ja Saarisuolla.

Pensastaskua ja **pajusirkkua** tavataan hankealueen soilla (Avescapes)

<u>SILMÄLLÄPIDETTÄVISTÄ (NT) luetellaan pesimälajit, erikseen alueellisesti uhanalaiset (RT)</u>

Kanahaukka Neljä aktiivista pesää Mustasuon hankealueen sisällä. (tiira.fi)

Kuovi pesii useimmilla hankealueen märillä soilla.

Jänkäkurppa (RT) ja **jänkäsirriäinen (RT)** ovat alueellisesti uhanalaisia, kuultu alueelta molempien ääntä, edellinen pesii ja jälkimmäinenkin pesinee alueella.

Valkoviklolta on kymmenkunta reviiriä paikallistettu hankealueelta, samoin taivaanvuohelta.

Liro on soilla yleensä yleisin kahlaaja, 20-30 paria pesii hankealueella.

Helmipöllöllä on useita reviirejä ja ainakin kaksi pesäpaikkaa löydetty hankealueen sisältä.

Käenpiika (RT) esiintyy 1-2 pesimäreviirin voimin hankealueen sisällä. (tiira.fi)

Kuukkelilla (RT) on kaksi pesimäreviiriä hankealueen kaakko-etelälaidalla. (tiira.fi)

Pohjansirkkuja (RT) ja **niittykirvisiä (vain RT**) pesii useissa paikoissa ympäri hankealuetta. (tiira.fi)

Kiuru, västäräkki, närhi ja järripeippo pesivät hankealueella.

Punaisen kirjan lajien lisäksi hankealueelta on löydetty pesiä ja pesiviä pareja mm. seuraavilta:

Laulujoutsenen pesiä Saarisuolla, Varessuolla, Joutensuolla ja Pesämaan Hillikkosuolla.

Kurki pesii Varessuolla, Saarisuolla, Joutensuolla, Vuorisuolla ja Pesämaan Hillikkosuolla.

Kapustarinta pesii mm. Vuorisuolla, Varessuolla, Pesämaan Hillikkosuolla, Joutensuolla.

Viirupöllön on useita reviirejä hankealueen sisällä. Yksi pesä tiedossa hankealueen eteläosissa 1 km päässä rajalta Korpisenojan varressa. Kaksi muuta reviiriä ovat Varesselässä ja Pöyskö-Kurrenmaa seudulla. Neljäs reviiri sijoittuu Myllykangas-Lekkeriojan seudulle. Viides viirupöllöreviiri on Koivula-Niskalan seudulla. (tiira.fi)

Lapinpöllö pesii hankealueen sisäpuolelta Varessuon-Kärppäsuon lähellä.

Kaakkuri pesii mahdollisesti myös hankealueella, siitä on pesimäaikaisia havaintoja 2019-24 Kusijärveltä ja sen lähisoilta. Kaakkuri on erityisen arka tuulivoimaloille.

Äärimmäisen uhanalainen (CR) suokukko esiintyy alueella muuttoaikaan ja mahdollisesti pesii myös. Hankealueelta kuvattu 13 linnun parvi Kärppäsuolta ja 2024 Varessuolta. Suokukon suosimia pesimäbiotooppeja ei ole kunnolla kartoittanut kukaan, koska se on erittäin vaativaa. Pesintä todennäköinen.

Yhteenveto

Ottaen huomioon lukuisat erityisen sensitiiviset ja suojeltavat hankealueella tai sen välittömässä läheisyydessä pesivät lajit, **petolintureviirit** salassa pidettävine lajeineen, runsaahkot **pöllö- ja metsähanhireviirit**, **kanalintujen** soidinpaikkojen runsas määrä, **uhanalaisten, Suomen kv. vastuulajien ja direktiivilajien suuri määrä**, **pesimälinnuston** runsas laji- ja parimäärä, harmaiden hanhien runsas yksilömäärä ja petolintujen osalta lajimäärä alueellisesti tärkeällä itä-koilliseen suuntaavalla **sisämaan muuttoreitillä**, ym. linnustolliset tekijät, niin Mustasuon alue on täysin väärä kohde tuulivoiman rakentamiseen.

Uhanalaisten ja häiriöherkkien lajien ja soidinpaikkojen löytyminen tasaisesti ympäri hankealuetta korostaa tällaisen yhtenäisen erämaisen kaltaisen suo- ja metsäalueen tärkeyttä. Erityisen tärkeää on hankealueella ympäri vuoden liikkuvien maakotkien ja niiden pesimäaikaisten reviirien ulottuminen selvästi hankealueen sisälle. Suomen maakotkakanta ei kestä lisääntyvässä määrin rakennettavia sisämaan tuulivoimapuistoja. Yhdenkin maakotkaemon kuolema poikasten ollessa pieniä tarkoittaa paitsi niiden todennäköistä menehtymistä, on huolestuttavaa tulevaisuuden kannalta. Etenkin, jos kyseessä on vasta sukukypsyyden saavuttanut emolintu, jolla olisi vielä pitkälle tulevaisuuteen lisääntymiskykyä.

Pohjanlahden rannikkovyöhyke alkaa olla täynnä tuulipuistoja, Suomessa merikotkia on menehtynyt tuulivoimaloihin Sääksisäätiön mukaan jo yli 80. Luku kasvaa huimaa vauhtia. Maakotka-asiasta laajemmin tuoreessa YLEn artikkelissa, jossa tutkijat varoittavat tilanteen pahenemisesta: https://yle.fi/a/74-20247318. Maakotka on lajina merikotkaa herkempi ja vaatii laajoja salomaita. Eikö ne voisi jättää rauhaan?

Suomen nykyiset suositukset maakotkien ja muutamien muiden häiriöherkkien lajien pesäpaikkojen suojaetäisyyksistä ovat riittämättömät, etenkin, jos suunnitteilla olevien tuulivoima-alueiden sijoittamista ei keskitetysti koordinoi eikä valvo mikään taho lajien suojelun näkökulmasta. Maakuntakaavat eivät ole pystyneet tähän, osin siksi, että ne ohjaavat vain suurempien tuulipuistojen sijoittelua.

Koska useat lintu- ja nisäkäslajit karttavat tuulivoimaloita, liitämme lausuntoon hyvän ohjeen, miten kauas tuulivoimalat tulisi sijoittaa herkkien lajien pesäpaikoilta: https://www.luke.fi/fi/uutiset/katsaus-useat-lintu-ja-nisakasryhmat-vaistavat-tuulivoimaloita. Tämä kansainvälinen tutkimus osoittaa, että esim. kurki, pöllöt ja metsäkanalinnut väistävät tuulivoimaloita jopa 5 km päähän asti.

Mustasuon tuulivoimakaavaluonnos täytyy hylätä, koska yhtään tuulivoimaloita ei tulisi alueen luonnontilan ja linnuston säilyttämiseksi tule rakentaa. Erämaisen metsä- ja suoluonnon, yhtenäisten ekologisten käytävien ja lintulajiston monimuotoisuudelle näin iso tuulivoimapuisto olisi tuhoisa.

Seija Rannikko
PPLY:n puheenjohtaja

Petri Haapala
PPLY:n suojelutoimikunta